

LIITE 4 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Kankaanpään kaupungin lukiokoulutuksessa

Koulukiusaaminen on tapahtumasarja, jossa yksi tai useampi henkilö alistaa, psyykkisesti tai fyysisesti, suoraan tai epäsuoraan, toista henkilöä toistuvasti ja jatkuvasti. Olennaista kiusaamisessa on epätasapaino osapuolten välillä, jolloin kiusattu joutuu puolustautumaan tai on avuton kiusaajaa tai kiusaajia vastaan.

Kouluyhteisössä on tärkeää erottaa toisistaan leikinomainen kiusoittelu, hännäminen ja nahinointi varsinaisesta kiusaamisesta. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi tasaväkistä opiskelijaa riitelee tai tappelee keskenään. Kiusaamista eivät myöskään ole satunnaiset, milloin keneenkin kohdistuvat hyökkäykset tai huutelut. Välienselvittelyt ja erimielisyydet eivät sinänsä ole paha asia, vaan niillä on myös kehitykselliset tehtävänsä, jolloin opitaan hallitsemaan erilaisia tunteita, selvittelemään riitoja ja sopimaan niitä.

Suoraa kiusaamista on esimerkiksi lyöminen, potkiminen, omaisuuden tai koulutöiden varastelua tai tuhoamista, nimittelyä, uhkailua, pakottamista, kiristämistä tai naurunalaiseksi tekemistä.

Epäsuoraa kiusaamista on esimerkiksi yksin jättäminen, vahingollisten tai perättömien juurujen levittäminen ja eristäminen ryhmässä.

Häirintä voi kohdistua mm. ikään, uskontoon, vakaumukseen, terveydentilaan, etniseen alkuperään tai vammaisuuteen. Sukupuoleen kohdistuvaa häirintää on esimerkiksi halventava puhe toisesta sukupuolesta tai sukupuoleen liittyvä teko, joka saa toisen tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi tai vihaiseksi. Seksuaalista häirintää ovat esimerkiksi seksuaalisuuteen liittyvä vihjailu, vitsit, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset, ehdottelu, vaatiminen, fyysinen koskettaminen, seksuaalinen väkivalta tai sen yrittäminen.

Häirintä voi kohdistua yksittäisen henkilön lisäksi myös ihmisryhmään, eikä häirinnän tunnusmerkkien täytyminen edellytä yksittäistä uhria. Ihmisryhmään kohdistuva häirintä voi ilmetä esim. vihapuheena tai uhkaavien / vihamielisten symbolien esillä pitämisenä. Häirintää on käyttäytyminen, joka loukkaa toisten ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti.

Kaikkia kiusaamisen ja häirinnän muotoja voi esiintyä myös sosiaalisessa mediassa. Kiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan merkitsee, ettei uhri pääse kiusaamista pakoon edes vapaa-ajalla. Nettikiusaamista ovat esimerkiksi pilkkaavat tai uhkaavat viestit, juurujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen, valokuvien manipulointi ja levittäminen, toisen nimellä esiintyminen, sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle tai salasanojen huijaaminen.

Ennaltaehkäisevä työ opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Ennaltaehkäisyssä tärkeää on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö, johon kuuluu olennaisena osana myönteinen ja kunnioittava vuorovaikutus. Oppimisympäristön turvallisuuden edistämiseksi on tärkeää, että kaikki kouluyhteisön jäsenet toimivat aktiivisesti turvallisuuden puolesta ja ilmoittavat havaitsemistaan epäkohdista.

- Läsnäolon pedagogiikka, jossa koulun aikuiset ovat aidosti läsnä ja kuuntelevat
- Myönteisen palautteen antaminen puolin ja toisin
- Ryhmäyttäminen läpi opiskeluajan
- Opiskelijoita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta. Jokainen koulun aikuinen puuttuu epäasialliseen käytökseen ja kiusaamiseen.
- Yhteisöllisyyden, viihtyvyyden, osallisuuden ja toiminnallisuuden lisääminen (esim. yhteiset teemat ja toiminnot yli luokkarajojen, opiskelijakuntatoiminta)
- Ryhmädynamiikan säätely: vaihtuvat ryhmät/työparit, klikkiytymisen ja toisten hylkimisen ehkäisy
- Kasvatuksellisin keinoin ohjataan opiskelijoiden käyttäytymistä ja toimintaa

- Yhteistyö nivelvaiheissa
- Järjestyssäännöt ja turvallisuussuunnitelma käydään läpi jokaisen lukuvuoden alussa ja tarvittaessa myös lukuvuoden aikana
- kiusaamista ehkäisevien toimintamallin hyödyntäminen

Toimintamalli väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa

Jokaisen kouluyhteisön jäsenen velvollisuus on puuttua kiusaamisen, häirintään ja väkivaltaan heti kun sellaista havaitsee tai saa tietoonsa.

1. Välitön puuttuminen: kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan havainnut **opettaja puuttuu välittömästi tapahtumiin**

Mikäli kohteena yksittäinen opiskelija:

- a. Keskustelu kiusatun/häirityn kanssa, miten asian kokee
- b. Keskustelu kiusaajan/häiritsijän kanssa, mitä on tapahtunut
- c. Mikäli opettaja huomaa että kiusattu/piilokiusattu/häiritty ei huomaa tullessaan väärin kohdelluksi, keskustelu tekijöiden kanssa siitä ”mikä meni pieleen”, tekevätkö he jotain joka heikentää luokan ilmapiiriä
- d. Älä kysy kiusaamisen/häirinnän motiivivia, vaan selvitä miksi meidän oppilaitoksessa ei kiusata/häiritä
- e. Asian sopiminen
- f. Fyysinen väkivalta, tapaukset heti rehtorin tietoon, tapauskohtainen ja asian omistajakohtainen harkinta viedäänkö asia eteenpäin esim. poliisille

Mikäli kohteena on ihmisryhmä:

- a. Keskustelu häiritsijän kanssa, ”mikä meni pieleen”; millä tavoin ko. toiminta täyttää häirinnän tunnusmerkit
- b. Älä kysy häirinnän motiivivia, vaan selvitä miksi meidän oppilaitoksessa ei kiusata/häiritä toisia
- c. Sovi jatko, mikäli häirintä toistuu, vie asia rehtorin tietoon (tarvittaessa jo ensimmäisellä kerralla)

2. Tiedottaminen

- a. Kiusaamis/häirintä tapauksen havainnut opettaja informoi asiasta ryhmänohjaajalle ja kertoo miten tapaus selvitettiin
- b. tapauksen selvittänyt opettaja on yhteydessä opiskelijan huoltajaan huom. viestissä tulee mainita häirintä, mikäli tapahtumaan on liittynyt uhkaavaa, loukkaavaa tai ihmisarvoa alentavaa käyttäytymistä
- c. Mikäli erityisestä syystä tapahtuneesta ei lähde viestiä, opettaja kirjaa keskustelusta muistion wilmaan
- d. Jos kiusaaminen / häirintä / väkivalta jatkuu, ryhmänohjaaja ja opo keskustelevat asiasta osapuolten kanssa

3. Toistuva ja pitkään jatkunut kiusaaminen/häirintä

- Mikäli kiusaaminen/häirintä jatkuu edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta asia rehtorin käsittelyyn
- Rehtorin yhteydenotto kotiin, asian käsittely yhdessä tekijän ja kohteeksi joutuneen huoltajien kanssa
- Pohditaan yhdessä keinoja kiusaamisen/häirinnän lopettamiseksi.
- Mahdolliset sanktiot

Suunnitelmasta tiedottaminen ja kouluyhteisön henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden perehdyttäminen

Suunnitelma käydään koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa läpi lukuvuoden alkaessa ja tarpeen mukaan lukuvuoden aikana.

Huoltajat ja yhteistyökumppanit voivat tutustua suunnitelmaan kunnan internet-sivuilla.

Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään opiskeluhuoltoryhmässä tarvittaessa.

STRATEGIA KIUSAAMISTAPAUKSISSA

